

JĘZYK POLSKI

Szczegółowe kryteria i wymagania na poszczególną ocenę.

Klasa I

1. Ocena celująca

Otrzymuje ją uczeń, którego wiedza i umiejętności znacznie wykraczają poza obowiązujący program nauczania:

- twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia
- nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych i literackich
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych, prezentuje wysoki poziom motoryczny oraz artystyczny

2. Ocena bardzo dobra

Otrzymuje ją uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania klasy I

Kształcenie językowe i literackie:

- sprawnie posługuje się w wypowiedziach różnymi środkami językowymi, słownictwem o zabarwieniu emocjonalnym
- biegłe dokonuje przekształceń tekstu literackiego (streszczenie, opis)
- redaguje list połączony z innymi formami wypowiedzi do różnych adresatów
- redaguje notatkę w formie streszczenia
- redaguje charakterystykę postaci, udowadnia złożoność natury ludzkiej i dostrzega zmiany zachodzące w osobowości i postępowaniu, w sposób samodzielny i wszechstronny dokonuje oceny prezentowanego bohatera
- dokonuje opisu sytuacji na podstawie lektury, a także wydarzeń, sytuacji rzeczywistych
- zdaje sprawozdanie z telewizyjnego programu rozrywkowego, dodaje własny komentarz krytyczny
- bezbłędnie dokonuje analizy utworu epickiego, odróżnia fikcję od prawdy historycznej
- rozróżnia fazy przebiegu akcji w utworze (zawiązanie akcji, punkt kulminacyjny, rozwiązanie akcji)
- dostrzega zmiany zachodzące w postępowaniu bohaterów
- dobiera odpowiednie cytaty
- rozpoznaje komizm słowny, sytuacji i postaci
- określa rolę autora dramatu, reżysera, scenografa i aktora jako twórcy sztuki teatralnej
- odczytuje alegorię i morał w bajkach oraz prawdy ogólne w przypowieści
- samodzielnie korzysta ze słowników: ortograficznego, poprawnej polszczyzny, słownika frazeologicznego i interpunkcyjnego w celu bogacenia słownictwa i korekty własnych prac.

Nauka o języku:

- świadomie posługuje się różnymi rodzajami wypowiedzi pojedynczych, dostosowuje je do odbiorcy
- stosuje podmiot w mianowniku, dopełniaczu, domyślny, szeregowy
- stosuje orzeczenie czasownikowe, imienne, z czasownikiem modalnym i z frazeologicznym
- przekształca wypowiedzenie pojedyncze na złożone i odwrotnie
- stosuje właściwą interpunkcję
- tworzy zdania z orzeczeniem czasownikowym, imiennym i z czasownikiem modalnym oraz z orzeczeniem wyrażonym frazeologizmem
- rozróżnia tryby i strony czasownika
- umie przekształcić stronę czynną na bierną
- tworzy zdania z podmiotem w mianowniku, dopełniaczu, z podmiotem domyślnym i szeregowym

- świadomie stosuje rzeczownik w funkcji przydawki, dopełnienia, okolicznika, orzecznika
- wzbogaca wypowiedzi ustne i pisemne przymiotnikami w funkcji przydawki i orzecznika
- stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych liczebnik w funkcji przydawki i podmiotu
- świadomie stosuje różne formy zaimków w celu osiągnięcia spójności wypowiedzi
- tworzy i stosuje odpowiednie stopnie przysłówka ze względu na przekazywaną informację i intencję wypowiedzi
- poprawnie pisze przyimki złożone
- przekształca wypowiedzenia różnego typu stosując zamienne spójniki
- stosuje partykuły w wypowiedzeniach w celu zasygnalizowania postawy i uczuć nadawcy wobec wypowiadanych treści
- stosuje w wypowiedziach odpowiednie wykrzykniki dla uwydatnienia przeżyć, wrażeń i emocji.

3. Ocena dobra

Otrzymuje ją uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności przewidziane podstawą programową

Kształcenie językowe i literackie

- podejmuje próby wypowiadania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową (sprawozdanie, recenzja, opis sytuacji, charakterystyka porównawcza)
- formułuje dedykację, życzenia, pozdrowienia, ogłoszenia
- sporządza notatkę w formie planu
- w wypowiedzeniach podejmuje próbę oceny, a także wartościowania problemów i zjawisk dotyczących języka, literatury, kultury
- potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów
- wykorzystuje dobrą znajomość treści omawianych lektur
- omawia elementy świata przedstawionego, wskazuje akcję, wątki, bohaterów i ich powiązania
- określa typ powieści
- wymienia rodzaje i gatunki literackie, określa ich cechy
- zna terminy literackie

Nauka o języku:

- posługuje się różnymi rodzajami wypowiedzeń pojedynczych, stosuje odpowiednią interpunkcję
- konstruuje wypowiedzenia pojedyncze i złożone
- rozpoznaje w zdaniu orzeczenie czasownikowe, imienne i orzeczenie z czasownikiem modalnym
- poprawnie pisze cząstki: - bym, -byś, -by
- posługuje się czasownikami w różnych trybach i stronach
- poprawnie tworzy formy czasownika
- stosuje w zdaniu podmiot w mianowniku, dopełniaczu, podmiot domyślny, szeregowy
- dostrzega osobliwości w odmianie niektórych rzeczowników
- stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych przymiotnik w funkcji przydawki i orzecznika
- wskazuje w zdaniu liczebnik w funkcji przydawki i podmiotu
- zastępuje różne części mowy odpowiednimi zaimkami
- stosuje stopień wyższy i najwyższy przysłówka
- poprawnie pisze „nie” z przysłówkiem w stopniu wyższym i najwyższym
- poprawnie pisze wyrażenia przyimkowe
- poprawnie używa spójnika jako wskaźnika stosunków między wyrazami w zdaniu pojedynczym
- poprawnie pisze partykułę nie, by, że, no, li, czy
- dostrzega celowość użycia wykrzyknika w wypowiedzi ustnej i pisemnej
- dokonuje analizy słowotwórczej wyrazu, wykonuje wykres rodziny wyrazów
- określa podstawowe funkcje formantów

4. Ocena dostateczna

Otrzymuje ją uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności zawarte w podstawie programowej

Kształcenie językowe i literackie:

- przedstawia treść utworów na podstawie cichego czytania tekstu, określa akcję i jej przebieg, wskazuje monologi i dialogi, rozumie motywy postępowania bohaterów

- zna pojęcia dramatu, fraszki, hymnu, powieści historycznej, poprawnie posługuje się nimi w wypowiedziach
- poprawnie redaguje charakterystykę postaci, opowiadanie, opis, streszczenie, sprawozdanie z lektury (przynajmniej podejmuje próby)
- samodzielnie posługuje się poznanymi słownikami.

Nauka o języku:

- tworzy różne strony czasownika
- określa funkcje składniowe znanych części mowy
- pisze w miarę poprawnie partykułę „nie”, „by” z czasownikami
- wyróżnia w zdaniu rzeczownik, określa jego formę fleksyjną
- wyszukuje w zdaniu przymiotnik, stosuje w poprawnych formach gramatycznych
- wyróżnia przymiotniki podlegające stopniowaniu i stopniuje je
- rozróżnia zaimki
- rozpoznaje partykuły
- uzupełnia zdania partykułami
- na prostych przykładach wskazuje podstawę słowotwórczą i formant
- wykonuje mało skomplikowane wykresy rodziny wyrazów

5. Ocena dopuszczająca

Otrzymuje ją uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności

Kształcenie językowe i literackie

- jego technika czytania i rozumienia tekstu literackiego pozwala na samodzielne opowiadanie odtwórcze
- w stopniu zadowalającym pracuje z książką, zaznaczając odpowiednie fragmenty
- pisze charakterystykę bohatera literackiego, opowiadanie odtwórcze, streszczenie, list, notatkę
- w wypowiedziach pisemnych popełnione błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślają całkowicie wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie

Nauka o języku

- potrafi rozpoznawać odmienne i nieodmienne części mowy i znaleźć je w tekście
- rozróżnia zdania pojedyncze od złożonych
- wskazuje wyraz podstawowy i pochodny
- tworzy rodzinę wyrazów
- umie utworzyć wyrazy pokrewne

6. Ocena niedostateczna

Otrzymuje ją uczeń, który przy pomocy nauczyciela nie był w stanie opanować elementarnych wiadomości z podstawy programowej

Kształcenie językowe i literackie:

- nie opanował elementarnych wiadomości dotyczących gatunków literackich, ich budowy, analizy utworu literackiego
- ma słaby zakres słownictwa, błędnie redaguje swe wypowiedzi pod względem językowym i składniowym
- nie opanował techniki głośnego i cichego czytania tekstu w stopniu zadowalającym
- ma trudności ze zrozumieniem lektury

Nauka o języku

- nie odróżnia wyrazu podstawowego od pochodnego
- nie umie utworzyć wyrazów pokrewnych
- ma kłopoty z rozpoznawaniem odmiennych i nieodmiennych części mowy
- nie potrafi w stopniu zadowalającym przyswoić poznanego materiału gramatycznego przewidzianego programem klasy I gimnazjum
- nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnień o elementarnym stopniu trudności

Klasa II

1. Ocena celująca

Otrzyma ją uczeń, który swoją wiedzą i umiejętnościami wykracza poza program nauczania

- sprawnie, świadomie redaguje różne formy wypowiedzi, potrafi je łączyć (w zależności od potrzeb) lub redaguje formy nieprzewidziane programem nauczania
- wykorzystuje wiadomości spoza programu
- redaguje prace ciekawe, oryginalne, twórcze, pomysłowe, nieszablonowe, o odmiennym od ogólnie przyjętego spojrzenia
- posługuje się różnego typu wypowiedziami, pisze z emfazą, stosuje wyrazy, wyrażenia i zwroty wzbogacające wypowiedź
- tworzy ciekawy, dowcipny dialog, swobodnie wprowadza go w różne wypowiedzi w zależności od intencji
- dobiera ciekawe, oryginalne cytaty, spoza lektur poznawanych podczas lekcji
- pisze poprawnie wyrazy, wyrażenia i zwroty będące wyjątkami lub nowo poznawane
- potrafi skupić na sobie uwagę odbiorcy dzięki sposobowi mówienia
- uczestniczy w konkursach klasowych, szkolnych i pozaszkolnych – osiąga sukcesy

2. Ocena bardzo dobra

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania

Kształcenie językowe i literackie:

- sprawnie posługuje się w wypowiedziach różnymi środkami językowymi (leksykalnymi, składniowymi), słownictwem o zabarwieniu emocjonalnym, konstruuje wypowiedź zgodną z tematem, posługuje się poprawną polszczyzną, unika powtórzeń
- biegle dokonuje przekształceń tekstu literackiego (streszczenie, sprawozdanie, opis, opowiadanie)
- redaguje charakterystykę porównawczą, używając słownictwa nazywającego uczucia, stany psychiczne i reakcje zewnętrzne, umiejętnie wprowadza cytaty z utworu literackiego, w sposób samodzielny i wszechstronny dokonuje oceny prezentowanego bohatera
- dokonuje opisu sytuacji na podstawie lektury, a także wydarzeń, sytuacji rzeczywistych
- opisuje zjawiska przyrodnicze, krajobraz, wzbogaca wypowiedź różnorodnymi środkami artystycznego wyrazu
- redaguje sprawozdanie z przebiegu fikcyjnego lub rzeczywistego wydarzenia, świadomie stosuje składnię typu informacyjnego
- redaguje recenzję w formie artykułu do gazetki
- porządkuje argumenty i sporządza plan kompozycyjny rozprawki
- redaguje list połączony z innymi formami wypowiedzi do różnych adresatów
- jest świadomym odbiorcą dzieła literackiego, filmowego czy teatralnego, porównuje dramat z realizacją telewizyjną, powieść z jej adaptacją filmową
- bezbłędnie dokonuje analizy utworu epickiego, wskazuje elementy świata przedstawionego, typ narracji, określa bohaterów na podstawie języka jakim się posługują, wyodrębnia akcję, fabułę, epizody, wątki
- wskazuje w tekście środki językowe właściwe dla funkcji wypowiedzi (zwroty do adresata, pytania retoryczne, grzecznościowe, argumentowanie)
- wskazuje w opowiadaniu opisy, określa ich funkcje, rozpoznaje środki językowe służące wyrażaniu uczuć i nastroju w opisach
- analizuje i interpretuje utwór liryczny, określa typ liryki, rodzaj podmiotu lirycznego
- zna typ narracji, komizm i jego rodzaje, omawia poznawcze i moralne walory utworu
- omawia symbolikę utworu, nawiązuje do obyczajowości i tradycji narodowej, wskazuje na jej ciągłość, wartości moralne i estetyczne
- samodzielnie korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny, słownika ortograficznego i wyrazów bliskoznacznych w celu bogacenia słownictwa i korekty własnych prac
- dba o estetykę pisania, poprawnie stosuje akapity i zachowuje właściwe marginesy

Nauka o języku:

- tworzy zdania z orzeczeniem czasownikowym, imiennym i z czasownikiem modalnym oraz z orzeczeniem wyrażonym frazeologizmem
- określa funkcje stron czasownika, zasadę stosowania strony czynnej i biernej
- wskazuje różnice między czasownikiem przechodnim i nieprzechodnim
- wyjaśnia, na czym polega nieregularność odmiany czasownika, osobliwości w odmianie rzeczowników
- stosuje odpowiednie stopnie przymiotnika ze względu na przekazywaną informację i intencję wypowiedzi
- bezbłędnie przeprowadza klasyfikację zaimków (ze względu na różne kryteria)
- poprawnie pisze zaimki złożone
- określa funkcje pełnione w wypowiedzeniach przez partykuły i wykrzykniki
- przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego na trudniejszych przykładach
- omawia znaczenie okoliczników, ich funkcje składniowe, sposoby wyrażania, związek z wyrazem określanym
- określa funkcje wyrazów stojących poza związkami zdania
- wskazuje różnice między rodzajami zdań podrzędnych
- przedstawia budowę zdania złożonego na wykresie, nazywa zdania składowe
- dokonuje analizy słowotwórczej wyrazu, tworzy rodzinę wyrazów
- określa ekspresywne i znaczeniowe funkcje formantów
- poprawnie pisze skróty i skrótowce

3. Ocena dobra

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności przewidziane podstawą programową

Kształcenie językowe i literackie:

- podejmuje próby wypowiedziania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową (np. sprawozdanie, recenzja, opis sytuacji, charakterystyka porównawcza)
- określa i ocenia postawy bohaterów ze względu na ich stosunek do pojęć: szczęście, miłość, wierność, wiara w Boga i ideały
- dobiera odpowiednie fragmenty tekstu w celu wspierania swoich sądów
- umieszcza poznane teksty we właściwych ramach chronologicznych
- wskazuje dobrą znajomość treści omawianych lektur, omawia elementy świata przedstawionego utworu – wskazuje wątek, bohaterów i ich powiązania, akcję
- wymienia rodzaje i gatunki literackie, określa ich cechy
- zna terminy literackie
- poprawnie zapisuje dialog, wzbogaca pracę o elementy opisów
- sporządza notatki i sprawnie posługuje się nimi w czasie lekcji
- wskazuje w utworze poznane środki stylistyczne, określa ich funkcję w utworze

Nauka o języku:

- określa funkcje składniowe rzeczownika – odmienia przez przypadki, liczby
- poprawnie zapisuje osobowe i nieosobowe czasowniki
- określa rolę imiesłów z zdaniu
- poprawnie stosuje nieregularne formy czasownika
- odróżnia nieodmienne części mowy – nazywa rodzaje partykuł, wykrzykników
- pisze poprawnie partykuły z różnymi częściami mowy
- przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego rozwiniętego
- potrafi nazwać rodzaje zdań podrzędnie i współrzędnie złożonych
- poprawnie pisze wyrażenia przyimkowe
- dostrzega celowość użycia wykrzyknika w wypowiedzi ustnej i pisemnej
- wyjaśnia skróty, zna ich pisownię

4. Ocena dostateczna

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który posiadał wiadomości i umiejętności łatwe do opanowania, użyteczne w życiu codziennym i absolutnie niezbędne do kontynuowania nauki na wyższym szczeblu

Kształcenie językowe i literackie:

- przedstawia treść utworu na podstawie cichego czytania tekstu, określa akcję i jej przebieg, wskazuje monologi i dialogi, rozumie motywy postępowania bohaterów
- zna pojęcia: dramat, fraszka, satyra, powieść historyczna; poprawnie posługuje się nimi w wypowiedziach
- poprawnie redaguje charakterystykę postaci, opowiadanie, opis, streszczenie, sprawozdanie z lektury
- samodzielnie posługuje się poznanymi słownikami
- zna i stosuje w stopniu przynajmniej dostatecznym zasady ortografii, interpunkcji

Nauka o języku:

- odróżnia imiesłów od innych form czasownikowych, rozróżnia imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe
- tworzy różne strony czasowników
- określa funkcje składniowe znanych części mowy
- rozróżnia okoliczniki, potrafi określić sposób ich wyrażania
- pisze w miarę poprawnie partykuły „nie” i „by” z czasownikiem
- wyróżnia z zdania rzeczownik, określa jego formę fleksyjną, funkcję składniową, łączy w związki składniowe z innymi wyrazami
- wyszukuje w zdaniu przymiotnik, stosuje w poprawnych formach gramatycznych, wyróżnia przymiotniki podlegające stopniowaniu i stopniuje je, określa funkcję w zdaniu
- rozróżnia zaimki
- rozpoznaje partykuły
- uzupełnia zdania wykrzyknikami
- na łatwych przykładach przeprowadza analizę zdania pojedynczego, wyodrębnia zespoły składniowe, sporządza wykres zdania
- rozróżnia rodzaje okoliczników
- rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie
- wyróżnia imiesłowowy równoważnik zdania
- przy pomocy nauczyciela rysuje schemat składniowy zdania złożonego

5. Ocena dopuszczająca

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności

Kształcenie językowe i literackie:

- jego technika czytania i rozumienia tekstu literackiego daje możliwość samodzielnego przekazania opowiadania odtwórczego
- potrafi odróżnić w utworze fikcję, fakt, autentyzm
- w stopniu zadawalającym pracuje z książką: zaznacza fragmenty, rozumie je, wyciąga z nich proste wnioski
- określa najważniejsze cechy powieści: akcję, wątki, bohaterów, temat
- potrafi 2 –3 zdaniami ocenić bohatera
- odróżnia epikę, lirykę, dramat
- umie w katalogu alfabetycznym i rzeczowym znaleźć odpowiednią informację biograficzną, a we wskazanym słowniku podane hasło
- w prostych przykładach wskazuje apostrofę, porównanie, przenośnię, epitet, rymy, pytania retoryczne
- rozumie pojęcia: archaizm, podmiot liryczny, obyczaj, adaptacja, opera, środki masowego przekazu
- samodzielnie pisze plan ramowy i szczegółowy, charakterystykę bohatera, opowiadanie, list, streszczenie

- w miarę poprawnie wygłasza z pamięci utwory poetyckie lub fragmenty prozy
- w wypowiedziach pisemnych popełnia błędy językowe, stylistyczne, logiczne, ortograficzne, które nie przekreślają całkowicie wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie
- pisze podanie, życiorys i CV

Nauka o języku:

- rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy
- poprawnie stosuje w zdaniu skrócone formy zaimków
- odmienia czasownik przez osoby, liczbę, rodzaje i tryby
- wskazuje w prostych przykładach imiesłów (bez określania jego nazwy)
- odmienia rzeczownik, przymiotnik i łatwe przykłady liczebnika
- samodzielnie pisze 1 –2 przykłady osobliwości w odmianie rzeczownika
- wyodrębnia z zdaniu podmiot, orzeczenie, wskazuje ich określenia (bez nazywania)
- rozróżnia zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania, zdanie pytające, wykrzyknikowe, oznajmujące
- na prostych przykładach robi wykresy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie
- na prostych przykładach rozróżnia zdania współrzędnie złożone i podrzędnie złożone
- wykonuje wykres prostego zdania złożonego
- odróżnia samogłoski od spółgłosek

6. Ocena niedostateczna

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności wykluczają samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o elementarnym stopniu trudności

Kształcenie językowe i literackie:

- uczeń nie opanował techniki głośnego i cichego czytania tekstu w stopniu zadawalającym, ma trudności ze zrozumieniem lektury
- nie potrafi pracować z książką
- nie opanował w stopniu zadawalającym wiadomości dotyczących rodzajów i gatunków literackich
- nie zna podstawowych cech powieści
- nie potrafi dokonywać analizy utworu literackiego
- nie rozróżnia podstawowych środków artystycznego obrazowania
- nie potrafi formułować dłuższych form wypowiedzi pisemnej (opowiadanie, opis, charakterystyka, streszczenie, list)
- ma słaby zakres słownictwa, błędnie redaguje swoje wypowiedzi pod względem językowym
- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega zasad ortograficznych, interpunkcyjnych, językowo-logicznych i stylistycznych

Nauka o języku

- ma kłopoty z rozpoznaniem odmiennych i nieodmiennych części mowy
- popełnia rażące błędy w odmianie czasownika, rzeczownika, przymiotnika i liczebnika
- nie zna osobliwości w odmianie rzeczownika
- nie potrafi wskazać w zdaniu części zdania
- ma kłopoty z rozróżnianiem zdania pojedynczego, zdania złożonego, równoważnika zdania
- nie potrafi rozróżnić zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych
- nie odróżnia wyrazu podstawowego od pochodnego
- nie umie utworzyć wyrazów pokrewnych

Klasa III

1. Ocena celująca

Otrzymuje ją uczeń, którego wiedza i umiejętności znacznie wykraczają poza obowiązujący program nauczania

- umie wykorzystywać swoją wiedzę nabytą w szkole jak i poza nią
- umie samodzielnie wyciągać wnioski z materiałów źródłowych i lektur
- twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania

- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia
- nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych i literackich
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych, prezentuje wysoki poziom motoryczny oraz artystyczny

2. Ocena bardzo dobra

Otrzymuje ją uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania klasy III

Kształcenie językowe i literackie:

- prowadząc dyskusję negocjuje, stosuje parafrazę, broni swojego stanowiska
- rozwiązuje sprzeczności
- dokonuje podsumowania wyników dyskusji
- opowiada swobodnie z zastosowaniem dygresji
- charakteryzując postać dostrzega wpływ środowiska, tradycji, kultury, religii
- zdając sprawozdanie, odnajduje ukrytą perswazję, cel wypowiedzi
- dokonuje uogólnień na podstawie przeczytanego tekstu
- czyta ze zrozumieniem różne teksty literatury popularnonaukowej i fragmenty literatury naukowej
- ma świadomość wieloznaczności wypowiedzi literackiej
- odkrywając w literaturze wartości uniwersalne, przenosi je do własnego świata wartości
- posługuje się w sposób naturalny i funkcjonalny pojęciami i terminami z zakresu literatury i kultury
- w komunikatach medialnych odczytuje znaki i kody dosłowne i metaforyczne
- wykorzystuje media jako źródło informacji i opinii w samodzielnym dochodzeniu do wiedzy
- świadomie i krytycznie odbiera różne rodzaje utworów muzycznych, ojczytych i muzyki innych narodów
- wykorzystuje słownik etymologiczny oraz słownik mitów i tradycji kultury
- tworzy różnorodne instrukcje i wykorzystuje je w samodzielnej pracy
- umie obronić się przed manipulacyjnym działaniem środków przekazu
- redaguje sprawozdanie, przytacza wypowiedzi mówcy
- ocenia wartość filmu (koncertu, spektaklu)
- w rozprawce dobiera najtrafniejsze argumenty
- łączy fakty, syntetyzuje, dedykuje

Nauka o języku:

- wykorzystuje funkcje stylistyczne mowy zależnej i niezależnej
- parafrazuje teksty, wykorzystuje wyrazy synonimiczne, wieloznaczne, przeciwstawne, o zabarwieniu emocjonalnym, o znaczeniu przenośnym
- stosuje zapożyczenia z języków obcych
- odmienia obce nazwy miejscowości
- określa cechy głosek
- wskazuje i nazywa zjawiska fonetyczne (uproszczenia, upodobnienia pod względem dźwięczności)

3. Ocena dobra

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz elementy wybrane z programu nauczania dla klasy III

Kształcenie językowe i literackie:

- Prowadzi wywiad z osobą fikcyjną w sytuacji symulowanej (np. postaci literackiej)
- Potrafi prowadzić dyskusję
- Dopełnia wypowiedzi innych
- Analizuje uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne postępowania postaci dostrzegając wpływ środowiska, tradycji, kultury i religii

- Zna pojęcia: kompromis, negocjacja, parafraza, dygresja
- Interpretuje tekst poprzez głośne czytanie z odpowiednią intonacją
- Czyta ze zrozumieniem różnorodne teksty literatury pięknej, publicystycznej
- Określa specyficzne cechy stylu różnych tekstów
- Odkrywa w literaturze wartości uniwersalne
- Czytając różnorodne teksty, rozstrzyga dylematy moralne, umiejętnie dokonuje wyboru
- Analizuje komunikaty medialne
- Rozpoznaje znaczenia metaforyczne dzieł plastycznych
- Ocenia wiarygodność i poprawność językową różnorodnych czasopism
- Korzysta z poznanych wydawnictw informacyjnych
- Zdobywa informacje, wykorzystuje różne źródła
- W sloganach reklamowych dostrzega elementy tradycji literackiej i kulturowej
- Umie korzystać ze środków przekazu
- Redaguje sprawozdanie z referatu, przemówienia, kazania
- Dokonuje uogólnień
- Dobiera w recenzji właściwe słownictwo w celu wartościowania i opiniowania
- Wyraża i uzasadnia własne zdanie
- Stosuje w rozprawce zwroty i wyrażenia uzasadniające stanowisko nadawcy
- Redaguje list otwarty, uzasadniając własne stanowisko
- Redaguje przemówienie
- Posługuje się poznanymi technikami notowania
- Sporządza mapę mentalną (mapę myśli)

Nauka o języku

- przekształca różnorodne konstrukcje składniowe w zależności od potrzeb komunikacyjnych i stylistycznych
- świadomie stosuje i przekształca w wypowiedziach mowę zależną i niezależną
- ocenia poprawność neologizmów i zapożyczeń, ich wartość komunikacyjną i stylistyczną
- określa cechy głosek
- wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia grup spółgłoskowych

4. Ocena dostateczna

Uczeń w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej

Kształcenie językowe i literackie:

- zadaje pytania sprawdzające i naprowadzające
- wyczerpująco udziela odpowiedzi na pytania innych
- opowiada swobodnie z zastosowaniem zwrotów do adresata i środków pozajęzykowych
- analizuje motywy postępowania postaci
- zdaje relację z wykładu, pogadanki, prelekcji, porządkuje usłyszane treści
- dokonuje własnej interpretacji utworów literackich
- czyta biegle, poprawnie, głośno, wyraźnie i wyraziście
- umie korzystać z indeksów i bibliografii
- rozróżnia kreacyjny charakter literatury
- odkrywa w literaturze społeczne, patriotyczne i religijne postawy bohaterów i konfrontuje je z zachowaniami osób rzeczywistych
- rozumie znaczenie terminów i pojęć: oda, tekst źródłowy, reportaż, indeks, dialektyzm
- dostrzega tworzywo teatru telewizyjnego jako połączenie tworzyw teatru i filmu
- dostrzega możliwości destrukcyjne działania środków masowego przekazu
- dostrzega związek dzieła plastycznego z literackim, wyraża opinię
- rozróżnia muzykę ludową, klasyczną i popularną
- świadomie wybiera czasopisma
- posługuje się poznanymi słownikami i encyklopediami
- rozumie treść różnorodnych instrukcji

- ocenia treść i formę reklam
- redaguje sprawozdanie z wykładu, pogadanki, prelekcji
- redaguje różne recenzje
- uogólnia, dochodzi do prawdy na podstawie przeprowadzonej argumentacji
- redaguje list oficjalny, stosuje właściwe słownictwo
- redaguje list motywacyjny

Nauka o języku:

- buduje poprawne pod względem składniowym i interpunkcyjnym wypowiedzenia złożone
- poprawnie zapisuje nazwy własne, zakończenia nazwisk żeńskich i małżeństw oraz zakończenia –ski, -cki, -dzki, -stwo, -ctwo, -dztwo
- dobiera wyrazy, które najtrafniej wyrażają żądane treści
- poprawnie stosuje i zapisuje neologizmy i zapożyczenia
- stosuje w wypowiedzeniach antonimy i homonimy
- poprawnie stosuje w swoich wypowiedzeniach wyrazy o znaczeniu abstrakcyjnym i konkretnym
- określa cechy głosek

5. Ocena dopuszczająca

Uczeń samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje proste zadania przewidziane podstawą programową

Kształcenie językowe i literackie:

- dba o kulturę języka
- dąży do osiągnięcia kompromisu
- jest obiektywny i bezstronny w ocenie wypowiedzi
- opisuje ustnie postać, przedmiot, krajobraz
- wygłasza teksty z pamięci
- doskonali technikę czytania, rozumie ogólny sens czytanych tekstów
- rozróżnia cechy poznanych już gatunków literackich
- rozumie znaczenie pojęć: tren, bibliografia, archaizm, gwara
- dostrzega różnice między tworzywem teatru i filmu
- świadomie korzysta ze środków masowego przekazu
- dostrzega związek dzieła plastycznego z literackim
- poprawnie pisze tytuły czasopism
- doskonali umiejętność pisania opowiadania, streszczenia, charakterystyki postaci, sprawozdania
- redaguje rozprawkę zgodnie z planem kompozycyjnym
- sporządza notatkę w formie zbioru cytatów

Nauka o języku:

- buduje poprawne pod względem składniowym wypowiedzenia złożone
- zapisuje poprawnie mowę zależną i niezależną
- stosuje w wypowiedzeniach poprawne formy nazw własnych, nazw żeńskich i małżeństw
- stosuje w wypowiedzeniach synonimy
- odróżnia samogłoski od spółgłosek

6. Ocena niedostateczna

Uczeń nie opanował podstawowych umiejętności i wiadomości w zakresie programu nauczania

Kształcenie językowe i literackie:

- nie dba o kulturę języka
- nie doskonali techniki czytania ze zrozumieniem, nie rozumie sensu czytanych tekstów
- nie rozumie podstawowych pojęć z literatury,
- nie dostrzega różnic między tworzywem teatru i filmu
- nie wyszukuje informacji w środkach masowego przekazu
- nie dostrzega związku dzieła plastycznego z literackim
- nie potrafi formułować dłuższych form wypowiedzi pisemnej (opowiadanie, opis, charakterystyka, streszczenie, list)
- ma niewielki zakres słownictwa, błędnie redaguje swoje wypowiedzi pod względem językowym

- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega zasad ortograficznych, interpunkcyjnych, językowo-logicznych i stylistycznych

Nauka o języku:

- nie buduje poprawnie pod względem składniowym wypowiedzeń złożonych
- nie wie co to mowa zależna i niezależna
- nie stosuje w wypowiedzeniach poprawnych form nazw własnych, żeńskich i małżeństw
- nie wie co to neologizmy, synonimy, antonimy i homonimy.
- nie rozróżnia litery, samogłoski, spółgłoski